– Z –

(06/09, version 18)

Σημείωση: Επειδή πολλά επώνυμα που αρχίζουν με Ζ είναι κληροδότημα της Οθωμανικής αυτοκρατορίας, παρατηρούμε (δές, π.χ., [GC]) ότι αρχικά η Τουρκική δεν είχε λέξεις που να αρχίζουν με Ζ, οπότε όλες αυτές οι λέξεις είναι δάνεια, κατά κύριο λόγο από τα Περσικά και τα Αραβικά.

Ζαβαλής (αλλά και Ζάβαλης) ΤΚΑ=37. Τρκ. zavallı= δυστυχης, κακομοίρης, φουκαράς, από το Αραβ. zevâl. Υπάρχει όμως καί το Αλβ. zav**a**ll= (1) μπελάς σκοτούρα (2) δύστυχος, κακότυχος, κακόμοιρος.

Ζαβρακίδης[ΤΝ] (ΤΚΑ=6). Ο [ΜΤ] ετυμολογεί το Ζαβρακόπουλος (ΤΚΑ=0) απο το Τρκ. zavrak=βαρκάκι, είδος λαγηνιού, κουκούλα δερβίση και zavraklı=πομπώδικος. Σύμφωνα με τόν [RT] η λέξη είναι zevrak= (1) βαρκα/πλοίο, κουκούλα δερβίση σε σχήμα βάρκας, κλειστή λαβή κανάτας στάμνας, το αντίστοιχο επίθετο είναι zevrakî με την πρόσθετη έννοια του βαρκάρη, καί η λέξη zevraklı= εξαιρετικά πομπώδης, μεγαλειώδης, μεγαλοπρεπής. Η διαφορά a/e είναι ηχητικά μικρή. Πλην όμως έχουμε καί το Αλβανικό zavrak= κακομαθημένο παιδί. Η Αλβ. εκδοχή μου φαίνεται πιο πιθανή.

Ζαβρακλής ΤΚΑ=0, ΤΚΘ=14. Οθ. zevraklı= εξαιρετικά πομπώδης, μεγαλειώδης, μεγαλοπρεπής.

Ζάβρας[ΤΝ] *Ζαβραδινός* ΤΚΑ=53,23. Ισως απο το Αλβ. zbardh= ασπρίζω, φωτίζω, τιμώ/δοξάζω, βγάζω ασπροπρόσωπο, γλυκοχαράζω, ασπρίζω/γερνάω/κάνω να γεράση πρόωρα.

Ζαγάρης[ΤΝ] Τούρκικο zağar (απο τα Αραβικά) = κυνηγόσκυλο. Η ίδια λέξη (zagar) χρησιμοποιείται στην Αλβ. με τις έννοιες (1) κυνηγόσκυλο (2) άνθρωπος παρατηρητικός που δεν του ξεφεύγει τίποτα (3) ποδογλύφτης σαν το σκυλί, λακές (4) τιποτένιος, αλήτης

Ζαδές *Ζαδέλης* *Ζαδέλλης* ΤΚΑ=8, 7, 5. Βλέπε επώνυμο Ζαντές

Ζαϊμάκης ΤΚΑ=10. Υποκοριστικό του Ζαΐμης

Ζαΐμης[ΤΝ] ΤΚΑ=91. Οθ. zaim=τιμαριούχος, τσιφλικάς με υποχρέωση να συνδράμη το Σουλτάνο με ιππείς σε περίπτωση πολέμου. Επειδή όμως στην απελευθέρωση υπήρχαν χωριά με το όνομα Ζαΐμη και Ζαΐμι, σε ωρισμένες περιπτώσεις το όνομα ίσως δείχνει καταγωγή.

Ζαΐρης[ΤΝ] ΤΚΑ=59. Αραβογενές Οθ zair =επισκέπτης, προσκυνητής. Ο [ΑΚΛ] προτιμάει το zahir το οποίο αποδίδει ως βοηθός, προστάτης. Ο [RT] αποδίδει τη λέξη ως

- εξωτερικός
- ορατός, φανερός
- λόγια και πράξεις, (ορατή) συμπεριφορά
- βοηθός , υποστηρικτής
- αυτό που βράζει και ξεχειλίζει
- τρικυμιώδης (θάλασσα), μανιασμένος
- ότι λαμπει η λουλουδιάζει
- κοιλόπονος, δυσεντερία.

Δοθέντος ότι το όνομα Ζαχίρης/Ζαχήρης δεν δείχνει να υπάρχη, εγώ προτιμώ to zair. Ο αναγνώστης μπορεί να διαλέξη και αν οι προηγούμενες επιλογές δεν τον ικανοποιούν, ας λάβη υπ όψιν και το Τρκ. zahire =αποθήκη δημητριακών, εφοδίων, το Αλβ. zahire= τρόφιμα που φυλάγονται για το χειμώνα, και το γλωσσάρι του Ζερβατιού που βεβαιώνει ότι ζαϊρές=σανός.

Ζαϊτίδης ΤΚΑ=2. Ο [ΔΤ] γράφει zâit=πλεονάζων ενώ τά δικά μου λεξικα επικαλούνται το Αραβογενές zaid/zait= επιπρόσθετος, περιττός, άσκοπος.

Ζαΐφης ΤΚΑ=ΤΚΘ=0. Υπάρχει όμως κάποιος Ζαΐφης στο διαδίκτυο. Αραβογενές Οθ. zaif=zayıf=αδύναμος, ανήμπορος, κοκκαλιάρης, ασθενικός αλλα και χωρίς κύρος. Υπήρχε όμως και το zayf = καλεσμένος, προσκεκλημένος, φιλοξενούμενος.

Ζακχαίος ΤΚΑ=12. Από το ζακχαίος= υπερβολικά κοντός, κοντοπίθαρος, νάνος, πυγμαίος [ΣΤ].

Ζακώνης[ΤΝ] ΤΚΑ=1,1,3. Μάλλον από το ζακόνι=έθιμο συνήθεια (Σερβ. zakon= Ρωσ. зак**о**н=νόμος) αλλά και χωριό Ζακόνικα (δήμος Θέρμου, ΑιτωλοΑκαρνανία) στην απογραφή του 1845.
Ζακωνίδης
Ζακονίδης

Ζαλίμης ΤΚΑ=9,5,5. Τρκ. zalim= άδικος, τυραννικός, σκληρός, απάνθρωπος, θηριώδης.
Ζαλιμίδης
Ζαλίμογλου

Ζαλμάς[ΤΝ] ΤΚΑ=12. Ο [ΑΚΛ] το ετυμολογεί από το Τρκ. çalma το οποίο αποδίδει ως πρόστυχος, χοντράνθρωπος. Το μόνο πρόβλημα είναι οτι κανένα από τα λεξικά μου δεν μεταφράζει το (υπάρχον) çalma με αυτό τόν τρόπο. Μάλλον απο μία οικογένεια Αραβογενών Οθ. λέξεων με την έννοια σκοτεινιά/μαυρίλα/καταπίεση/αδικία όπως

- zalâl= ότι κάνει σκιά
- zalâm= (1) σκοτεινιά, σκοτάδι (2)καταπίεση
- zallâm=άδικος, τυραννικός, καταπιεστής

- zalim= άδικος, θηριώδης, τύραννος, καταπιεστής
- zalma= νύχτα σκοτεινή, σκοτάδι
- zalûm= άδικος, τυραννικός.

Περιέργως πως όμως, η Οθωμανική είχε και τη λέξη zalm= χιόνι, λευκάδα δοντιού. Οπότε τα πράγματα περιπλέκονται και ο αναγνώστης καλείται να διαλέξη.

Ζαμάνης ΤΚΑ=75+. Βασικά από το Τρκ. zaman= χρόνος, περίοδος, εποχή. Σημειώνουμε όμως και την έκφραση zaman adamı= οπορτουνιστής, το zaman με την έννοια εγγύηση, ασφάλεια, το zamane= (1) παρόν (2) σύγχρονος, και το zamanî= (1) χρονικός (2) προσωρινός, παροδικός (3) θνητός, άνθρωπος

Ζαμάνος ΤΚΑ=29 . Ο [ΔΤ] το ετυμολογεί όπως και το Ζαμάνης ο [ΑΚΛ] απο το zamân=υπεύθυνος. Στα λεξικά που συμβουλεύθηκα το zamân αποδίδεται ως εγγύηση. Ο αναγνώστης ας διαλέξη.

Ζαμανάκης *Ζαμανάκος* ΤΚΑ=1,1. Υποκοριστικά. Οσοι ακολουθούν τον [ΔΤ] δεν έχουν πρόβλημα, όσοι ακολουθούν τον [ΑΚΛ] πρέπει να διαλέξουν. Λόγω ποσοστών, το Ζαμάνης δείχνει πιό πιθανό.

Ζαμπαζάς **ΤΚΑ=7 ;;;**

Ζαμπάθα **ΤΚΑ=1 ;;;**

Ζαμπάκας *Ζαμπάκης* *Ζαμπάκος* ΤΚΑ=17,5. Το ζαμπάκης ετυμολογείται από το Τρκ zanbak= zambak= ζαμπάκι= κρίνος, νάρκισσος (φυτό) και το λουλούδι του (μανουσάκι) λέξη και της Αλβανικής (zambak). Τα Αλβ. όμως έχουν και το zhab**a**k=zhab**a**n=αρσενικός βάτραχος. Ο αναγνώστης ας διαλέξη αλλά ας λάβη στα υπ όψιν τα Τρκ. επώνυμα Zanbakoğlu και Zambakoğlu. Βλέπε και Ζαμπόγλου. Σημειώνουμε και την τοποθεσία Ζαμπάκας στο δήμο Πηνείας (Πελοπόννησος).

Ζαμπακίκας[ΤΝ] ΤΚΑ=4. Δοθέντος ότι υπάρχει επώνυμο αλλά και κύριο όνομα Κίκα(ς) με το Κίκα να είναι υποκοριστικό του ονόματος Κυριακή, οι προφανείς, αλλά όχι και τόσο πειστικές επιλογές, είναι οι (zhab**a**k= βάτραχος, άσχημος)+Κίκα(ς) και το (zambak= κρίνος) + Κίκας

Ζαμπάνης ΤΚΑ=0, και ΤΚ Κορίνθου=0 αλλά η ιστοσελίδα Κορίνθου μνημονεύει τον Δημ. Ζαμπάνη (συνεργάτη του Βενιζέλου που πίεσε για την αντισεισμική αναδόμηση της Κορίνθου μετά τον σεισμό του 1928). Αλβ. zhab**a**n= ασερνικός βάτραχος.

Ζαμπάρας[ΤΝ] *Ζαμπάρογλου* ΤΚΑ=86+, 2. Κατά κανόνα ετυμολογείται ως Ζαμπαράς [ΑΚΛ, ΔΤ] από το Τρκ. zampara= ζαμπαράς= γυναικάς, μπερμπάντης, μπήχτης, γυναικοθήρας, ακόλαστος (ο [ΔΤ] προσθετει και το Ζαμπαρόγλου). Το zampara προέρχεται από τα Περσικά, σύμφωνα με τον [ΙΖΕ} από το zan=γυναίκα+pâre=εραστής. Σύμφωνα με τους Ιρανούς που γνωρίζω όμως η λέξη μάλλον ήτανε parest=εραστής και τα Οθ. λέξικά

αναφέρονται στη λέξη zenperest, συνώνυμη του zenpare και αυτήν συνώνυμη του zampara Το πρόβλημα(;) είναι το ανέβασμα του τόνου (100+ αναφορές στο Ζαμπάρας, 3 στο Ζαμπαράς στο διαδίκτυο) και η απουσία αναλόγων ονομάτων στα Τρκ. (Τα Zampara, Zamparaoğlu, Zamparoğlu δεν εμφανιζονται σαν επώνυμα στις Τρκ. ιστοσελίδες). Ισως το όνομα να προέρχεται από το Σρβ. žabār= [MB](1) κυνηγός βατράχων (2) μικροπρεπής, μίκροαστός (3) Ιταλός (υποτιμητικό, όπως και το Ελλ. βατραχοφάγος).

Ζαμπας[ΤΝ] ΤΚΑ=43 (Το Ζάμπας και Ζαμπάς είναι διανεμημένο 50-50). Σύμφωνα με τους [ΧΣ, ΑΚΛ] από το Σλαβικό žaba= βάτραχος. Πράγματι, η λέξη υπαρχει στα Σέρβικα (ž**a**ba) αλλα και στα Ρωσσικά/ Βουλγ. (ж**а**ба) και σημαίνει βάτραχος. Στα Κυπριακά ζάμπα=μπούτι. Στα Αλβ. zh**a**ba είναι ο θηλυκός βάτραχος αλλά μεταφορικά η κοιλιά (π.χ. zh**a**balok= κοιλαράς) ενώ zh**a**bës παληά λεγότανε η σακκούλα με τις τσακμακόπετρες για το καρυοφύλι. Η εκδοχή του zh**a**ba=κοιλιά εμφανίζεται θελκτική, αλλά ας δούμε και τα επώνυμα Ζαμπάκης και Ζαμπάνης.

Ζαμπατίνας *Ζαμπαντίνας* ΤΚΑ=0,0. Αλλά και τα δύο ονόματα έχουν αναφορές στο διαδίκτυο (ιδιοκτήτης γκαράζ στο Περιστέρι, βοηθός προπονητή, ΑΕΚ, 1988). Βασικά δεν ξέρω. Ισως μία από τις ακόλουθες εκδοχές¨

1. Χωριό Ζαμπατίνα, στη σημερινή ΑιτωλοΑκαρνανία και πάλαι ποτέ στον καζά (διοικητινή υποδιαίρεση στην Οθωμανική αυτοκτατορία) Καρπενησίου. Γύρω στο 1800 είχε 75 κατοίκους (William Martin Leake). Στο μοναστήρι της Ζαμπατίνας δόθηκαν μάχες το 1806 και το 1823. Σύμφωνα με την #166 διαταγή περί δανείου, 26/3/1822 εγκύκλιος του διοικητή της δυτικής Στερεάς Ελλάδας,το μοναστήρι εισέφερε 1500 γρόσια, εισφορά <<υπέρ της ανάγκης εξοικονομήσεως των εξόδων του Ελληνικού στόλου και τα λοιπά του πολέμου χρεώδη>>.
2. Στα Σέρβικα η κατάληξη ina είναι μεγενθυντική και σημαίνει μεγάλος και άσχημος. Το ž**a**ba= βάτραχος (βλέπε Ζάμπας) έχει σαν μεγενθυντικό το žab**e**tina.
3. Το Ιταλικό επώνυμο ZABATINO ετυμολογείται από το Sabato=Σάββατο, που δινότανε στα Σαβατογεννημένα παιδιά.

Ζαμπέτας *Ζαμπετάκης* *Ζαμπέτογλου* ΤΚΑ=72+, 84+, 7. Κατά τον [ΧΣ] μητρωνυμικό από το (Eli)sabetta. Σύμφωνα με προφορικές μαρτυρίες στη Μήλο, από το Isabella. Τέλος, η λέξη ζαμπέτι[ΣΤ]=μοσχογαλή= αιλουροειδές του οποίου οι αδένες εκκρίνουν μόσχο τον οποίον, πάλαι ποτέ, χρησιμοποιούσε η αρωματοποιία. Ζαμπέτα λεγότανε και η μητέρα του Θ. Κολοκοτρώνη.

Ζαμπίτης
Ζαμπίτογλου

ΤΚΑ=1,6. Σύμφωνα με τον [ΔΤ] από το Οθ. zâbıt=αξιωματικός (ο [RT] προσθέτει και «ικανός να διοικήση»). Η λέξη ζαμπίτης εμφανίζεται και στο γλωσσάρι του Αγίου όρους ως **ζαμπίτης=** αστυνόμος. Παρατηρούμε λοιπον οτι στα Οθ. zâbıta= αστυνομία. Στα Αλβ. zabıt σήμαινε αξιωματούχος αλλά και αξιωματικός που κάνει κατάχρηση εξουσίας, τυραννίσκος

Ζάμπος[TN]

ΤΚΑ=22.

Ζαμπόγλου[TN]
Ζαμπίδης

ΤΚΑ=19,7. Το Ζαμπόγλου δείχνει να προέρχεται από το zambak= κρίνος (βλέπε και τα επώνυμα Κρίνος, Κρινάκης) με κατασκευή παρόμοια των köpek(σκύλος)→ köpoğlu, eşek(γάιδαρος)→ eşoğlu (και οι τρείς τοποθετούν τον τόνο στο ο του oğlu). Στον ΤΚ Κωνσταντινουπόλεως (Ευρώπη) ανακαλύπτουμε τα Zambak (24), Zambakoğlu (2) και Zamboğlu(1). Δύο πιό τραβηγμένες εκδοχές είναι η ετυμολογηση από το Ζάμπας η το Οθ. zenb= σφάλμα, έγκλημα, αμαρτία που έχουν ένα κάποιο στήριγμα στις Τουρκικές ιστοσελίδες όπου βρτίσκουμε τα ονόματα **Zambaoğlu** (Zafer), **Zabaoğlu (**Hristos, Κωσταντινούπολη, ~1920), καί **Zemboglu**.

Ζαμπούκας
Ζαμπούκης
Ζαμπούκος

ΤΚΑ=6,3,7. Ο [ΑΚΛ] ετυμολογεί το Ζαμπούκας (το γράφει Ζαμπουκάς αλλά στο διαδίκτυο βρήκα μόνο το Ζαμπούκας) απο το Τρκ. çabuk= γρήγορος, ταχύς, βιαστικός. Πιθανόν (βλεπε και την ετυμολογία [ΜΤ] Ζαούσης← Τσαούσης ←çavuş όπου το αρχικό Τσ ελληνοποιείται σε Ζ). Επιπροσθέτως στον ΤΚΑ βρίσκουμε τα ονόματα Τσαμπούκας (7) και Τσαμπούκος=23 (κανένας Τσαμπούκης), και οι Τούρκοι χρησιμοποιούν το επώνυμο **Çabukoğlu**. Προσθέτουμε πάντως οτι η λέξη ζαμπούκος αναφέρεται σε φυτό (επίσης γνωστό ως ακτέα, αφροξυλιά, κουφοξυλιά, σαμβούκος, σαμπούκος, και Sambucus nigra) του οποίου τα άνθη εχουν ιαματικές ιδιότητες και δράση εφιδρωτική, σπασμολυτική και αντιρρευματική.

Ζαμπούνης
Ζαμπουνίδης

ΤΚΑ=43,8. Ο [ΜΤ] το ετυμολογεί σπο το Τρκ. zebun=zabun= αδύνατος, ισχνός και ο [ΑΚΛ] από το zabun= αδύνατος, καχεκτικός. Η λέξη zebun πράγματι σημαίνει (1) αδύνατος, ανήμπορος, ανίσχυρος και (2) κατακουρασμένος, εξαντλημένος αλλά αποκεί και μετά αρχίζουν οι δυσκολίες:

- Τα Τρκ. και Οθ. λεξικά που συμβουλεύθηκα δεν έχουν τη λέξη zabun,
- Ο ΤΚΑ δεν έχει ούτε ένα όνομα που να αρχίζει με Ζεμπούν-,
- Ο ΤΚΑ δεν έχει ούτε ένα Ζαμπούνογλου
- Στο διαδίκτυο δεν βρήκα ούτε ένα Ζεμπούνη η Ζεμπούνογλου
- Το διαδίκτυο έχει 1 αναφορά στο όνομα Zebunoğlu, 862 στο Zabunoğlu
- Το Zabun εμφανίζεται συχνά σαν Τουρκικό επώνυμο
- Σύμφωνα με ένα διαδικτυακό λεξικό (http://www.chaihana.com/dict.doc) στα Τουρκμενικά zabun= σκληρός, άσπλαχνος.
- Η λέξη zabûn χρησιμοποιείται στα Περσικά (λίγο παλαιομοδίτικη σήμερα, η zar είναι πιό κοινή) με την έννοια κακομοίρης, φουκαράς, αξιολύπητος.
- Το γνωστό (στούς Μουσουλμάνους τουλάχιστον) ποίημα του Jalaludin Rumi, masnavi, χρησιμοποιεί επανειλημμένα (748-750) τη λέξη zabûn την οποία οι μεταφραστές μεταφράζουν ως αδύναμος, ανίσχυρος. Ο Jalaludin Rumi (1207-1273) γεννήθηκε στο Τατζικισταν αλλά από το 1219 και μετά έζησε στην Τουρκία (Κόνια/Ικόνιον). Είναι γνωστός με το όνομα Mawlana (=δάσκαλος, οδηγητής) και ήταν ένας μεγάλος Σούφι διανοούμενος. Οι Σούφι ήταν μυστικιστές Μουσουλμάνοι, θεωρήθηκαν κατά καιρούς αιρετικοί, και διαλύθηκαν από τον Ατατούρκ που τους θεωρούσε αντιδραστικούς.

Σε τελική ανάλυση η ερμηνεία των [ΔΤ,ΑΚΛ] δείχνει βασικά σωστή (αν και το zabûn μάλλον είναι Πέρσικό) αλλά η επαλήθευσή της δύσκολη. Βλέπε και ζαμπουνεύω, ζαμπούνης, ζαμπουνιάρης (καχεκτικός, αρρωστιάρης, αρρωστημένος), ζαμπούνευμα, πάλαι ποτέ λέξεις της Ελληνικής [ΔΔ]. Τέλος στα Αλβ. το zabun χρησιμοποιήθηκε σαν επίρρημα με την έννοια «όχι καλά», άρρωστος σε εκφράσεις του τύπου δεν (αισθάνομαι/είμαι) καλά....

Ζάνταλης
Ζανταλής

ΤΚΑ=11. Μικρές κατα τη γνώμη μου πιθανότητες είτε να προέρχεται από το Σερβικο zadali (αόριστος του zadati)= έδοσαν (καθήκοντα, πρόβλημα προς λύση, υπόσχεση, χτύπημα), προξένησαν (πόνο, φασαρίες, προβλήματα, πληγή) είτε να είναι παραλλαγή του Τσάνταλης. Βασικά δεν ξέρω.

Ζαντέρογλου[ΤΝ] ΤΚΑ=2. Ισως από το Περσογενές Οθ. ziyadâr= (1) φωτεινός, φωτισμένος (2) έξυπνος, με ανοιχτό μυαλό, πολιτισμένος, μορφωμένος, πεφωτισμένος.

Ζαντές *Ζαντέλης*	ΤΚΑ= 11, 1 . Κατά τον [ΜΤ] από το Περσογενές προελεύσεως Τρκ. zade=γόνος, γιός, ευγενής, αριστοκράτης. Οι [ΔΤ] και [ΑΚΛ] το αποδίδουν ως γόνος και ευγενής/αριστοκράτης αντίστοιχα,
Ζαούσης	ΤΚΑ=5. Σύμφωνα με τον [ΜΤ] παραλλαγή τού Τσαούσης
Ζαπάντης[ΤΝ]	ΤΚΑ=100+. Οπως και το Ζαπαντιώτης;;;;
Ζαπαντιώτης [ΤΝ]	ΤΚΑ=46. Οικισμός Ζαπάντι (σήμερα Μεγάλη χώρα) στην Τριχωνίδα/ ΑιτωλοΑκαρνανία, Ζαπάντι (σήμερα Δροσιά) στην Ιστιαία/Εύβοια, και Ζάπαντο/Ζαπανταίοι (σήμερα Λαγκαδιά). Ισως απο το Σερβικό západ=zâpad (Ρωσσικό запад)= Η Δύση, δύση ηλίου, δυτικός άνεμος (ζέφυρος, πο(υ)νέντες).
Ζαπάρτας[ΤΝ]	ΤΚΑ=8, ΤΚΘ=7. Ο [ΔΤ] το ετυμολογεί από το Οθ. zaparta η saparta= διπλός πυροβολισμός. Το [RT] λέει ότι η λέξη είναι Ιταλικής προελεύσεως και σημαίνει (1) έντονη/γερή κατσάδα (2) στη ναυτική ορολογία κανονιοβολισμός με τα κανόνια και των δύο πλευρών. Σύμφωνα με τον [ΗΕ] από το Ιταλικό sabordo από το Γαλλικό sabord, τετραγωνικό άνοιγμα πλοίου μέσα από το οποίο έβγαινε η μπούκα του κανονιού.
Ζαπατίνας[ΤΝ]	ΤΚΑ=19. Ισως από το χωριό Ζαμπατίνα, στη σημερινή ΑιτωλοΑκαρνανία και πάλαι ποτέ στον καζά (διοικητινή υποδιαίρεση στην Οθωμανική αυτοκτατορία) Καρπενησίου. Γύρω στο 1800 είχε 75 κατοίκους (William Martin Leake). Στο μοναστήρι της Ζαμπατίνας δόθηκαν μάχες το 1806 και το 1823. Η #166 διαταγή περί δανείου, 26/3/1822 εγκύκλιος του διοικητή της δυτικής Στερεάς Ελλάδας, για εισφορά <<υπέρ της ανάγκης εξοικονομήσεως των εξόδων του Ελληνικού στόλου και τα λοιπά του πολέμου χρεώδη>>, μνημονεύει τα εξής ποσά: Το μοναστήρι Αγίου Νικολάου Κατούνας εισέφερε 1.000 γρόσια, έναντι 500 της Αχυριάτισσας, 4.000 του Λιγοβιτσίου, 1.000 της Πόρτας Μπαμπίνης, 3.000 του Λεσινίου, 1.500 της Ζαμπατίνας Αρχοντοχωρίου και 4.500 του Προφήτη Ηλία Δραγαμέστου. Επειδή όμως επώνυμο Ζαμπατίνας δεν υπάρχει ούτε στον ΤΚΑ ούτε στο διαδίκτυο, μάλλον πρέπει να ψάξουμε αλλού.
Ζαραβέλας	ΤΚΑ=10. ;;;;;
Ζάρακας[ΤΝ] *Ζαρακιώτης*	ΤΚΑ=11, 4. Τοποθεσία Ζάρακας (Λακωνία) και βουνό Ζάρακας. Αρχαία πόλη (1400-1200π.χ.) που ιδρύθηκε απο τον Ζάρακα, γιό βασιληά της Καρύστου.
Ζαρακοβίτης *Ζαραχωβίτης*	ΤΚΑ=13, 5. Χωριό Ζαράκοβα της Αρκαδίας το οποίο λίγο μετά την επανάσταση μετωνομάστηκε Μαίναλο.
Ζαπαμπούκας;;;	**ΤΚΑ=12.**
Ζαράνης	ΤΚΑ=83+. ;;;;;
Ζαράρης	ΤΚΑ= 9, 18, 3,1. Αραβογενές Τρκ. zarar =αβαρία, ζημιά, βλάβη,

Ζαραλής,
Ζαραλίδης,
Ζαράλογλου

ελάττωμα, π.χ. zararı yok=δεν πειράζει, κανένα πρόβλημα, και επίθετο zararlı=(1) βλαβερός, ζημιογόνος (2) ζημιωμένος, χαμένος (XXdan zararlı çıkmak=από το XX βγαίνω χαμένος) καί ουσιαστικό-από-επίθετο zararlılık= βλαβερότητα, το να είναι κατι ζημιογόνο. Δές όμως και το λήμμα Ζάρας για τα Ζαραλής κλπ.

Ζάρας
Ζαραλίκος

ΤΚΑ=83, 2. Ο [ΑΚΛ] ετυμολογεί το *Ζαράς* από το Σλαβικό zar=θράκα. Στο διαδίκτυο βρήκα μόνο το Ζάρας. Οσον αφορά στη θράκα, στα Βλγ. жар=λάμψη, ζήλος και жарава-θράκα, στα Ρώσσικα жар= (1) θέρμη, ζήλος, ενθουσιασμός (2) πυρετός, ενώ στα Σέρβικα žar=(1) ζήλος, πάθος, βιάση, καψούρα (2) =žeravica=θράκα και στα Αλβ. zjarr= φωτιά, πυρ (κυριολεκτικά και μεταφορικά (π.χ., βάζω το χέρι μου στη φωτιά). Βέβαια, πρέπει να λάβουμε υπ'όψιν ότι:

- Την Ελληνική λέξη ζάρα= (1) πτυχή, ρυτίδα, ζαρωματιά (2) (μεταφορικά) άσχημος, κακομοίρης (3) είδος πιθαριού [ΣΤ]
- Στον ΤΚΑ Αθηνών υπάρχει ένα και μόνο όνομα που αρχίζει από ΘΡΑΚ (Θρακιώτης).
- Στην Τουρκία ονομάζονται **Zara** πέντε πόλεις, μιά βουνοκορφή, και ένα ποταμάκι. Θεωρητικά το **Zara** τονίζεται στη λήγουσα. Πλην όμως, στην ιστοσελίδα Δημοτικό Ριζού, Νομός Πέλλας διαβάζουμε στη συνέντευξη του πρόσφυγα Ιάκωβου Φαντίδη «Γεννήθηκα το 1908. Δηλαδή είμαι 93 χρόνων» και «Γεννήθηκα στην Τουρκία, στο Κιζίκ, στην πολιτεία της **Ζάρας** που βρίσκεται στην καρδιά του Πόντου».
- Στο διαδίκτυο βρίσκουμε 12000 ιστοσελίδες γιά το Zaralı, 132 για το Zaraoğlu, 434 για το Zaroğlu
- Η Τουρκική έχει τις λέξεις
    - zar= μεμβράνη
    - zar= (1) ζάρι (2) χαρά, ευχαρίστηση, ηδονή
    - zar= zahir= (1) εξωτερικός (2) προφανής, φανερός, αυταπόδεικτος (3) η συμπεριφορά κάποιου (4) ο έκδηλος, καταφανής αναμφισβήτητος (Θεϊκός τίτλος) (5) πετυχημένος, νικητής, νικηφόρος, κυρίαρχος, δεσπόζων
    - zar= (1) μαύρο δάκρυ, αυτός που κλαίει με μαύρο δάκρυ (2) αξιολύπητος, κακομοίρης, φουκαράς (3) λιγνός, ωχρός, ισχνός, πενιχρός
    - zar= (1) ζημιά, βλαβη (2) βλαβερός, ζημιογόνος
    - zar= θηλή αγελάδας.
- Η Οθ. είχε τις λέξεις
    - ZAAR= έντονος φόβος, τρομάρα

- ZA'AR= θηριώδης, τρομερός, αυτός που εμπνέει σε όλους φόβο
- ZAARRE= ο έχων κακά ήθη, αισχρή φύση
- ZARR=ζημιά
- ZÂRR=βλαβερός, ζημιογόνος
- ZARR= το πάγωμα του νερού
- ZARRÂ'=θλίψη, λύπη, οδύνη, δυστυχία, συμφορά, μπελάς, στενοχώρια, σκοτούρα, φτώχια, τιμωρία
- zarra=σύζυγος πολύγαμου..
- ZAR ZAR= (1) θλιμμένος, λυπημένος όσο δεν παίρνει άλλο (2) θλιβερός, λυπητερός, θρηνητικός, πένθιμος

Αν μετά από όλα αυτά κάποιος είναι σίγουρος για την ετυμολογία του Ζάρας, ας μας την πη! Προτιμώ πάντως την Οθ. προέλευση. Βλέπε και Ζάρος.

Ζαραφέτας ΤΚΑ=14. Τρκ. zarafet=κομψότητα κατά τον [ΔΤ] ενώ ο [RT] το ορίζει σαν (1) κομψότητα στην έκφραση, ευγένεια σκέψης και τρόπων (2) λογοπαίγνιο, ευφράδεια[ΤΕ].

Ζαραχάνης [ΤΝ] ΤΚΑ=11. Τοποθεσία Ζαραχάνι, κοντά στο χωριό Κρεμαστη ~40 χλμ. δυτικά της Μονεμβασίας αλλά αυτό απλά μεταθέτει την ετυμολόγηση. Ισως συνδυασμός των Ζάρα και χάνι (Τρκ. hane=σπίτι).

Ζάραχης ΤΚΑ=1. Κατά τον [ΑΚΛ] από το Αραβικό cerrah=χειρουργός. Ισως είναι ακριβεστερο να γράψουμε Αραβογενές Τρκ. cerrah= χειρουργός. Ο αναγνώστης ας δη και το Τζαράχης.

Ζαρδαβάς ΤΚΑ=1, ΤΚΘ=26. Ο [ΑΚΛ] γράφει Ζαρντάβας (το διαδίκτυο λέει Ζαρδαβάς) και το ετυμολογεί από το Τrκ. zerdava=νυφίτσα. Πράγματι, στα Οθ. zerdava= zerdave= (Αγγλ.)beech marten = (Λατ.) Martes foina= ικτίς, κουνάβι, νυφίτσα. Στα Ελληνικά οι λέξεις ζερδαβάς, ζιμπελίνα, και σαμούρι (Τρκ. samur) αναφέρονται σε ζώο (και στη γούνα του) που ανήκει στην οικογένεια των ικτίδων όπως και η νυφίτσα, το κουνάβι και η ερμίνα. Στα Αγγλικά το ζώο είναι γνωστό ως sable. Οσοι δεν πείθονται από αυτή την ετυμολογία (γιατί δεν υπάρχει ούτε ένας Ζερδαβάς στο διαδίκτυο;) μπορούν να λάβουν υπ' όψιν οτι Σερβ. zdrav= Βλγ. здрав= Ρωσ. здоровый= υγιής, εύρωστος, σε καλή κατάσταση (εξ ου και το на здаровные= εις υγείαν!!)

Ζαρζαβατσάκης Ζαρζαβατσίδης ΤΚΑ=3,0, ΤΚΘ=4,1. Τρκ sebzevat=zerzevat=zarzavat= ζαρζαβατικά, λαχανικά και zarzavatçı=μανάβης αλλά και Αλβ. zarzavatçi=μανάβης . Επειδή όμως στην Τρκ αργκό zerzevat=πόρνη [FD2], ίσως ο εν λόγω μανάβης να πούλαγε ειδικά λάχανα.

Ζαρίφης ΤΚΑ=100+,2,2,2,60. Αραβογενές Τρκ. zarif=(1) χαριτωμένος, κομψός,

Ζαρίφας λεπτεπίλεπτος (2) πνευματώδης, ευφυολόγος, ευφυής και zarife= (1)
Ζαριφάκης αντικείμενο κομψό, κομψοτέχνημα, ευφυολόγημα (2) πόρνη
Ζαριφέ
Ζαριφόπουλος

Ζαρμπαλάς ΤΚΑ=26,5,8. Ο [ΜΤ] ετυμολογεί το Ζάρπας από το Τρκ. zarp=ορμή και
Ζαρπαλάς το Ζαρπαλής απο το zarplı=ορμητικός, σφοδρός. Ο [ΑΚΛ] ετυμολογεί
Ζαρμπάλης το Ζαρμπάλης από το zarplı= σφοδρός και το Ζάρπας από το zarp=ορμή. Το Ζαρπαλής/Ζαρπάλης δεν εμφανίζεται ούτε στον ΤΚΑ ούτε στο διαδίκτυο. Η λέξη zarp, στην αιτιατική zarbı, οταν περιλαμβάνεται στο λεξικό αποδίδεται ως (1) βία, δύναμη, δριμύτητα, σφοδρότητα, μανία, λύσσα (2) βιασύνη και το zarplı ως (1) δυνατός, ισχυρός (2) δριμύς, βίαιος. Σε γενικές γραμμές το Ζαρμπάλης από το zarplı απαιτεί μετάθεση τόνου και αυτό είναι πρόβλημα. Βλέπε και Ζάρμπας.

Ζαρμπάνης ΤΚΑ=6.

Ζάρμπας ΤΚΑ=3. Βέικος Ζάρμπας ήταν το όνομα Σουλιώτη οπλαρχηγού με σημαντικό ρόλο στην άμυνα του Σουλίου και την εν συνεχεία συνθηκολόγηση με τον Αλή Πασά. Ισως από το Αλβ. zarbë= (1) πατσαβούρα (2) σκύλος αδέσποτος, μούλος (3) ανέστιος, σουλατσαδόρος, λεχρίτης, αχαϊρευτος, κοπρόσκυλο.

Ζάρμπης ΤΚΑ=32, 7. Ισως παραλλαγές του Ζάρμπας η του Ζάρπας
Ζαρμπίνης
Ζαρμποζάνης **ΤΚΑ=7,2,2,1**
Ζαρμπόνης
Ζαρμπουζάνης
Ζαρμπούνης

Ζαρμπόλιας ΤΚΑ=1. ο [ΑΚΛ] ετυμολογεί το Ζάρμπολας απο το Τρκ. zorba αλλα το όνομα Ζάρμπολας δεν υπάρχει ούτε στο διαδίκτυο ούτε στον ΤΚΑ. Ισως να πρόκειται για τυπογραφικό λάφος (Ζορμπαλάς;).

Ζαρμπούρης **ΤΚΑ=5**

Ζαρμπούτης **ΤΚΑ=33.**

Ζαρνταβάς ΤΚΑ=0, ΤΚΘ=2. Βλέπε Ζαρδαβάς.

Ζαρολιάγκης ΤΚΑ=3,1.
Ζαρολίγκης

Ζάρος ΤΚΑ=10. Κατά τον [ΜΤ] απο το Σλαβ. žar= αναμμένο κάρβουνο, θράκα. Βλέπε και Ζάρας. Προσθέτουμε:

- Ζάρος και Ζαρός είναι τοπωνύμια στην Κρήτη
- ζάρος είναι όνομα αρπακτικού πουλιού [ΔΔ], και
- ζαρός=λοξός, στρεβλός (π.χ., μάτι) [ΔΔ]

Ζαρουχλιώτης

Ζάρπας ΤΚΑ=43. Βλέπε επώνυμα Ζαρμπαλάς και Ζάρμπας.

Ζαταγιάς ΤΚΑ=0, ΤΚΘ=7 (εμφανίζεται κατ΄εξαίρεσιν και ως Ζατάγιας). Περσογενές Τρκ. zadeğan= αριστοκράτης, αριστοκρατία (κοινωνική τάξη).

Ζαφέρογλου *Ζαφερούδης* *Ζαφέρρη* ΤΚΑ=3,1,1. Αραβογενές Οθ. zafer= επιτυχία, επίτευγμα, κατόρθωμα, νίκη, θρίαμβος. Εοίσης, Αραβικό κύριο όνομα Zafir, Zafirah για γυναίκες, με την έννοια νικητής, τροπαιούχος, που πέτυχε το σκοπό του.

Ζάφτης ΤΚΑ=11. Η ελληνική χρησιμοποιεί τις λέξεις ζάφτι (κάνω ζάφτι=υποτάσσω στη θέληση/δύναμη μου) και ζάφτω (=χτυπάω δυνατά με το χέρι μου, αστράφτω, βαράω) οι οποίες ετυμολογούνται απο τα Αραβογενή Οθ. zabt/zapt και zaptetmek. Το zabt έχει τη βασική έννοια της κατοχής/ελέγχου/κατάκτησης και μεταφορικά της κατανόησης και της καταγραφής. Συνδέεται εννοιολογικά και ετυμολογικά με το Ζαμπίτης (βλέπε όνομα) και Zabtiye/Zaptiye ~δημόσια τάξη, υπουργείο εσωτερικών, χωροφυλακή. Παράλληλα το zaptetmek βασικά σημαίνει κρατάω στα χέρια μου κατέχω, καταλαμβάνω, κυριεύω, ελέγχω αλλά και καταλαβαίνω, καταγράφω. Σημειώνουμε και τα Αλβ. zaptije=(Οθ) χωροφύλακας, zaptim=κατάκτηση, κατάληψη, κατοχή, zaptoj =κατακτώ, κυριεύω και zaptues=κατακτητής.

Ζαχμάνογλου *Ζαχμανίδης* ΤΚΑ=15,1. Σύμφωνα με ένα (και ένα μόνο) από τα διδικτυακά λεξικά, http://www.turkuler.com/sozluk/sz.asp, zahman= πατρίδα, χώρα, τόπος γεννήσεως κ.τ.λ. Ισως και πατριώτης. Οπότε το Ζαχμάνογλου μάλλον είναι ανάλογο του Πατριώτης/Πατρίδας. Σημειώνουμε πάντως ότι η λέξη zahm σημαίνει (1) χτύπημα με όπλο (σπαθί, μαχαίρι, κ.τ.τ.) (2) πληγή αλλά και zahm= μεγάλος, πελώριος ενώ η κατάληξη –man χρησιμοποιείται σαν μεγενθυντική (π.χ., koca→kocaman).

Ζαχμέτης ΤΚΑ=1. Αραβογενές, Οθ. zahmet=φασαρία, μπελάς, κούραση, δυσκολία, στεναχώρια. Η λέξη χρησιμοποιείται και στην Αλβ. με παρόμοια σημασία.

Ζδράλης[ΤΝ] ΤΚΑ=2. Ο [ΑΚΛ] το ετυμολογεί από το Σλ. ždral= γερανός (πουλί). Πράγματι, στα Σέρβικα ždral= (1) γερανός (2) άλογο γκρίζο. Παράλληλα όμως στα Αλβ. zdralë= λέρα, βρωμιά, ακαθαρσία, λεκές, μοντζούρα, λίγδα (πάνω στο σώμα η τα ρούχα)

Ζεγκίνης *Ζεγκίνογλου* ΤΚΑ=8,15. Τρκ. zengin= πλούσιος, οικονομικά εύρωστος,

Ζέγκλας **ΤΚΑ=3,1,1**

Ζέγκλης

Ζέγκλιας

Ζέγκος **ΤΚΑ=26**

Ζέζας[ΤΝ] ΤΚΑ=23. Ο [ΜΤ] σημειώνει ότι το ψευδώνυμο του Μακεδονομάχου Παύλου Μελά ήταν Μίκης Ζέζας και προσθέτει οτι ζέζας=μαύρος (σύμφωνα με πληροφορίες τις οποίες δεν μπόρεσα να επαληθεύσω η καταγωγή της οικογενείας ήταν από την Ηπειρο). Ο [ΑΚΛ] βεβαιώνει ότι στα Αραβ. zeza= ζοφερός, μαύρος. Η χάρη μου Αραβικά δεν γνωρίζει. Επειδή όμως το όνομα παραείναι σύνηθες στα Αρβανιτοχώρια της Αττικής, συμβουλεύθηκε ένα Αλβανικό λεξικό και διάβασε ότι zezak= μαύρος (νέγρος) και z**e**za= (1) το μαύρο χρώμα (2) τα μαύρα, πένθιμα, ρούχα (3) κακά, δυστυχίες, καταστροφές (4) δύστυχη, κακομοίρα, αξιολύπητη αλλά και δυστυχία, συμφορά. Οπότε προτιμώ την Αλβ. προέλευση. Παρατηρούμε ότι το 1845 υπήρχε χωριό Ζέζα στη Μεσσήνη (Ανθούσα από το 1927) οπότε το Ζέζας μπορεί να δείχνη, πολύ απλά, καταγωγή.

Ζεϊμπέκης ΤΚΑ=95+. Τρκ. zeybek= (1) στρατιώτης του ελαφρού Οθ. πεζικού (2) κάτοικος της ΝοτιοΔυτικής Τουρκίας με την ανάλογη φορεσιά, Μουσική χορού της περιοχής. Στα Ελληνικά, ζεϊμπέκης= άτακτος στρατιώτης η χωροφύλακας της Οθ. αυτοκρατορίας και ζεϊμπέκικος ο αντίστοιχος χορός.

Ζεκερίδης ΤΚΑ=0 αλλά πολλαπλές αναφορές στο διαδίκτυο. Τρκ zeker= (1) πέος (2) σερνικός, ανδρικός, αρρενωπός

Ζέκιος[ΤΝ] **ΤΚΑ=47.** Ο [ΑΚΛ] το ετυμολογεί από το Τρκ. zeki= έξυπνος, ευφυής, νοήμων, οξύνους. Παρατηρούμε όμως ότι η Οθ. είχε και ένα δεύτερο, Αραβογενές και αυτό, zeki= (1) αγνός, ενάρετος (2) ότι/όποιος μεγαλώνει, ακμάζει, τα πάει καλά. Παράλληλα, έχουμε και το Αλβ. Zeqo, κύριο όνομα. Τέλος, ενώ η Τουρκία χρησιμοποιεί το επώνυμο Zekioğlu, δέν υπάρχει ούτε ένας Ζεκίογλου στον ΤΚΑ η στο διαδίκτυο. Αυτό, και το ανέβασμα του τόνου με κάνει να πιστεύω ότι το Zeqo είναι μάλλον το σωστό.

Ζελελίδης[ΤΝ] ΤΚΑ=17. Ο [ΔΤ] το θεωρεί παραλλαγή του Ζελιλίδης. Αλλά στς Τρκ. έχουμε και τηε λέξη zelel=(1) χάσιμο ισορροπίας, γλίστρημα, γλιστρερός, σκόνταμμα (2) σφάλμα, λάθος, ανεπάρκεια, έλλειμμα, ελάττωμα.

Ζελίλης[ΤΝ] ΤΚΑ=1,4. Μάλλον από το Αραβογενές Τρκ. zelil= ελεεινός, χαμερπής,
Ζελιλίδης τρισάθλιος, άξιος περιφρονήσεως (2) περιφρονημένος

Ζελιώτης[ΤΝ] ΤΚΑ=13. Ο [ΜΤ] επικαλείται το Σλαβικό zelje=λάχανο ενώ ο [ΑΚΛ], μάλλον από τυπογραφικό λάθος το zeje=λάχανο. Επειδή όμως η κατάληξη παρατηρούμε την υ'θπαρζη των χωριών Ζέλι (Ζηλευτό/Φθιώτιδα), Ζέλι (Κάνδαλος/Αρκαδία), Ζέλιον (Βοιωτία),

Ζέλοβα (Βουνοπλαγιά, Γιάννενα), Ζέλοβο (Αντάρτικο/Φλώρινα) Ζελέχοβα (Αμυγδαλιές/Ηλεία), Ζελίχοβο (Αγία Παρασκευή/ ΑιτωλοΑκαρνανία) και κάτι άλλα αλλά ήδη πολλά γράψαμε. Ολα, πλην ενός, μετωνομάστηκαν το 1927-28. Κατά τον [VM] το Ζέλι έχει ρίζα Σλαβική που σημαίνει φυτό της οικογενείας Rumex (λάπαθο, ξινίθρα, πολυγόνατο(;)). Παεάλληλα, στα Σέρβικα zelje=λάχανο, ενώ στα Βλγ. зелка=зеле=λάχανο οπότε το Ζέλι μπορεί να θεωρηθή το αντίστοιχο των ονομάτων (χωριών) όπως η Λαχανάδα, η Λαχανιά, η ο Λαχανάς (τοποθεσία μάχης Ελλήνων-Βουλγάρων). Προσθέτουμε ότι στον πέμπτο(;) μ.Χ. αιώνα εμφανίζεται η λέξη ζέλκια= λάχανα [ΔΔ]. Τέλος, Ζέλεια είναι το όνομα πόλης η οποία αναφέρεται από τον Ομηρο και πόλη του νομού Σερρών (νομίσματα του 5ου αιώνα π.Χ με την επιγραφή ΖΕΛΕΙΑ ή ΖΕΛΕΙΩΝ).

Ζεμενίδης[ΤΝ] ΤΚΑ=3 (κατά τα φαινόμενα όμως ένας οδοντογιατρός (σπίτι, ιατρείο) και η γυναίκα του). Ο [ΔΤ] επικαλείται το zemin= έδαφος, γή. Επειδή όμως οι λέξεις zemen και zeman είναι παραλλαγές του zaman και επειδή υπάρχουν τρείς αναφορές στο Ζαμανίδης στον ΤΚΑ, προτιμώ την ετυμολογία από το zemen (δές και Ζαμάνης).

Ζεμπέκης ΤΚΑ=13,1,2. Παραλλαγή του Ζεΐμπέκης.
Ζεμπέκος
Ζεμπέκογλου

Ζεμπίλης ΤΚΑ=3,2. Τρκ. zembil= ζεμπίλι, πλεκτός ανοιχτός σάκκος (απο σκοινι, ψάθα, η ισοδυναμο) με δύο λαβές. Στα Αλβ. zymb**y**le (βλέπε και όνομα Ζουμπούλης)
Ζεμπίλογλου

Ζενελής[ΤΝ] ΤΚΑ=35 (επίσης 12 μετανάστες με το όνομα Zeneli). Στα Τρκ. βέβαια υπάρχει η λέξη zenneli από τα zen= (1) γυναίκα, κυρία, σύζυγος (2) γυναικωτός, zene=zenne=γυναίκα. Ομως, η καθολική έλλειψη του διπλού ν ακόμα και στα Zeneli, οι διάφοροι Αλβανοί Zeneli και η τοποθεσία Asim Zeneli (κοντά στο Αργυρόκαστρο) μάλλον δείχνουν Αλβανική προέλευση.

Ζενεμπίσης[ΤΝ] ΤΚΑ=18.

Ζενετζής ΤΚΑ=8. Τρκ. zenneci= έμπορος γυναικείου ρουχισμού.

Ζέππος ΤΚΑ=81,33. Κατα τον [ΧΣ] το Ζέππος προερχεται απο το Ιταλικό Giuseppe (Ιωσήφ). Παρατηρούμε οτι ο πασίγνωστος καπετάνιος/ψαράς Ανδρέας Ζέππος (υπαρκτό πρόσωπο, πρόσφυγας απο το Αιβαλί) γραφεται με δύο π και ότι η πλειοψηφία διατηρεί το μη προφερόμενο δεύτερο π.
Ζέπος

Ζέρβας[ΤΝ] ΤΚΑ=100+ (η 50-η Ζέρβα λέγεται Αργυρώ, ο 50-ος Αθανάσιος). Οι Ζερβαίοι ηταν Σουλιώτικη φάρα. Οταν το 1804 οι εξόριστοι Σουλιώτες μιλάνε με τους αλβανούς μπέηδες (θέμα: επανάσταση ενάντια στον

Αλή πασά) ένας από του αντιπροσώπους τους είναι ο Τούσας Ζέρβας [ΣΚ]. Επίσης *οι* Κουντουριώτες της Υδρας ήταν απόγονοι των Ζερβαίων (το Κουντουριώτης ήτανε παρωνύμι), απογόνων –λένε- ενός Ζέρβα που υπηρέτησε τον Καστριώτη/Σκεντέρμπεη και μετά το θάνατο του Σκεντέρμπεη στην ΑττικοΒοιωτία. Διάφορα χωριά, Ζερβάτα/Κεφαλωνιά Ζερβαίικα/ Καρδίτσα, Ζερβιανά/Κρήτη, Ζερβό/ Πρέβεζα και Καρδίτσα, Ζερβού/Σάμος, Ζερβοχώρι/Θεσπρωτία και Ημαθία, και Ζερβέϊκα (Τροιζηνία) δείχνουν να σχετίζωνται είτε με το Ζέρβας είτε με το Ζερβός (ζερβός= αριστερός, αριστερόχειρας και μερικές φορές έχει την έννοια του υποδεέστερου, του ανήλιαγου τόπου, κ.τ.τ. (π.χ., Ζερβομαχαλάς στην Ευρυτανία σε τοποθεσία γνωστή και ως Γούπατα όπου γούπατο=γούβα+πάτος= κοίλωμα της γής, μεγάλη γούβα) . Ετυμολογείται από το ζαβός= μη ίσιος, στραβός και κατ' επέκτασιν (τρόπος συμπεριφοράς) στραβός, ανάποδος, κακός (χαρακτήρας) ιδιότροπος, λοξός, ανάποδος (άνθρωπος) ανόητος, βλάκας, βλαμμένος και το ζαβός από τα Αραβικά zawiyah=γωνία [ΙΜΤ] που στα Τρκ. εμφανίζεται ως zaviye). Το Ζέρβας θεωρείται Αρβανίτικο επίθετο αλλά στα Αλβ. το μόνο που βρήκα με συγγενή δομή ήταν η λέξη zerv**a=** είδος τροφής γιά μωρά (γλυκός χυλός)[ΟΑ]. Η ετυμολογία του Ζέρβας από το το zerv**a** δεν είναι τόσο απίθανη όσο φαίνεται εκ πρώτης όψεως δοθέντος ότι στον ΤΚΑ βρίσκονται 81 με το όνομα Κουρκούτας (κουρκούτι= χυλός). Τέλος παρατηρούμε οτι οι ΒορειοΗπειρώτες από το Ζερβάτι ετυμολογούν το όνομα του χωριού τους ως εξής:

.....οι σλάβοι το βρήκαν χαλασμένο, κατεστραμμένο και το ονόμασαν "Βζαρβάτ", στη γλώσσα τους, που στα ελληνικά μεταφράζεται "χάλασμα" "χαλασμένο". Ο λαός με την πάροδο του χρόνου του πρόφερε "Ζερβάτι".

Τέτοια λέξη στα Σλαβονικά, Σέρβικα, Πώσσικα, κα βουλγ. Λεξικά δεν βρήκα. Βρήκα όμως ότι στα Βλγ. развалина~ερείπιο, καταστροφή, στα Ρώσσικα развалина~ερείπιο και στα Σερβ. razvelina= ερείπιο (κτίριο, άνθρωπος) razjevati= σκορπίζω στους τεσσερεις ανέμους, καταστρέφω (ελπίδες, όνειρα, αυταπάτες). Τελικά ούτε απο που προέρχεται το Ζέρβας καταλήξαμε ούτε από που βγαίνει η ονομασία Ζερβάτι ούτε από πού προέρχεται το Ζέρβας. Κατά τη γνώμη μου τα στοιχεία που γνωρίζω δεν είναι επαρκή.

Ζερδελής[ΤΝ] ΤΚΑ=2. Ο [ΔΤ] το ετυμολογεί από το Τρκ. zerde= γλυκό με ρύζι και ζάχαρη. Σωστό μεν αλλά, κατά τη γνώμη μου, παραλείπεται μια σημαντική λεπρομέρεια. Το γλυκό έχει και ζαφορά/saffron (κιτρινίζει) και κατά συνέπεια η Περσογενής αυτή λέξη έχει/είχε και τις ακόλουθες γραμματιζούμενες έννοιες: (1) Υγρό η σκόνη από το κάρδαμο (Carthamus tinctorius), βασικά το saffron του φτωχού (2) χολή (3) κίτρινο αυγού (4) άλογο που το χρώμα του κιτρινίζει. Οπότε, υποθέτω ότι το όνομα είτε σημαίνει κιτρινιάρης (ΤΚΑ=7) η χολερικός (ΤΚΑ=0). Παρατηρούμε όμως ότι στα Αλβ. zerdeli= είδος βερυκοκιάς και το αντίστοιχο βερύκοκο, στα Βλγ. Зарзала=βερύκοκο, ενώ στα Τρκ. το Περσογενές zardali η zerdalû σημαίνει άγριο βερύκοκο. Παράλληλα, στα Ελληνικά ξερδελιά= βερικοκιά και ζέρδελο=ζαρταλούδι=βερίκοκο. Ολα αυτά μαζί με τους δεκάδες συνδρομητές στον ΤΚΑ με επώνυμο Βερικοκάκης και Βερ[ι/υ]κοκίδης δείχνουν ότι η πιθανώτερη ετυμολογία έχει να κάνη με βερίκοκα και ίσως με το κιτρινωπό χρώμα τους.

Ζερίνος ΤΚΑ=ΤΚΘ=0 αλλά το επώνυμο εμφανίζεται στο διαδίκτυο. Μάλλον παραλλαγή του Ζηρίνης, βλέπε επώνυμο.

Ζερλέντης *Ζερλεντές* *Ζερλετίδης* ΤΚΑ=4,3,0 και ΤΚΘ=0,0,2. Δεν γνωρίζω. Το επώνυμο Zerlendi είναι επώνυμο εν χρήσει στη Ρουμανία και στο Βουκαρέστι υπήρχε (υπάρχει;) νοσοκομείο Zerlendi. Υπάρχει νιά μικρή πιθανότητα το Ζερλέντης να προέρχεται από το Ζερντελής με αντιμετάθεση των ντ/λ.

Ζερλής ΤΚΑ=ΤΚΘ=0 (03/09) και ο μοναδικός Ζερλής του διαδικτύου είναι ο Πρόεδρος της Ενώσεως συμβολαιογράφων Αθηνών ο οποίος το 1927 έστειλε επιστολή στο Βενιζέλο. Ισως από το Περσογενές Τρκ. zer= (1) χρυσάφι (2) χρήμα, νομίσματα (3) κίτρινος (4) με χρώμα δέρματος ανοιχτό αλλά και Αραβογενές zer= σπόρος,, σπορά, σπαρμένο χωράφι, τα φυτά που φυτρώνουν σαν συνέπεια της σποράς. Το πιθανώτερο είναι ότο Ζερλής σήμαινε κάτι ανάλογο του Παραλής (βλέπε επώνυμο) μόνο που ο Ζερλής μάλλον είχε και χρυσαφικά. Στον ΤΚΚΕ Zerli δεν υπάρχει και στα Τρκ. τέτοιο επώνυμο δεν μπόρεσα να βρώ.

Ζερμπάς[ΤΝ] ΤΚΑ=5. Σύμφωνα με το Libro d'oro των Παξών η οικογένεια Ζερμπά, Ηπειρώτικης καταγωγής, πήγε στους Παξούς γύρω στο 1700.

Ζερμπαλάς[ΤΝ] ΤΚΑ=4

Ζεύκης *Ζευκιλής* ΤΚΑ=8, 52. Αραβογενές Τρκ. zevk=(1)απόλαυση, κέφι, ψυχαγωγία τέρψη (2) καλαισθησία, καλό γούστο (3) ηδονή και zevkli= μερακλής, μερακλίδικος, καλόγουστος, καλαίσθητος, απολαυστικός. Στο διαδίκτυο βρίσκουμε και τα επώνυμα Ζευκλής/Ζεφκλής.

Ζήλιας ΤΚΑ=2, ΤΚΘ=0. Βλέπε επώνυμο Ζήλος.

Ζήλος[ΤΝ]
Ζηλούδης

ΤΚΑ=22,4. Σε γενικές γραμμές ετυμολογείται απο το Τρκ. zil= κρόταλο, κουδουνάκι, κύμβαλο ([ΜΤ],[ΔΤ]). Ο [ΜΤ] προσθέτει και τα Ζηλάκος, Ζίλιας(;) με το (;) στο πρωτότυπο). Παρατηρούμε όμως ότι

- zil επίσης σημαίνει πεινασμένος, zil gibi= (1) πάρα πολύ αδύνατος, πετσί και κόκκαλο (2) κάποιος που είναι μονίμως εν κινήσει (3) σε διαφορές εκφράσεις είναι επιτατικό του μεθυσμένος (βλέπε π.χ. το κάπως παρόμοιο «το κεφάλι μου έγινε κουδούνι»).
- Zil σήμαινε και (1) υποταγή, υπακοή (2) μεγάλη ευγένεια, προσπάθεια να ληφθούν οι άλλοι υπ᾽ όψιν.
- Το ομόηχο (για τους Ελληνες) zıl σήμαινε (1) σκιά, (2) προστασία (3) φάντασμα (4)αντιπρόσωπος και (5) εφαπτομένη. Ετσι λοιπόν Zıllullah είναι ο επι γης αντιπρόσωπος (σκιά) του Θεού, δηλαδή ο Χαλίφης και αργότερα ο Σουλτάνος.
- Στα Αλβ. έχουμε τη λέξη zile=κουδούνι αλλά και την zili=φθόνος, ζήλεια οπως και τα παράγωγα της zili, π.χ. zilar= φθονερός, ζηλιάρης.
- Βλγ. Жило=κεντρί
- Ελλην. Ζήλος και παράγωγα. Επίσης ονόματα Ζήλαρχος και Ζίλιας(Αθήνα, τέταρτος π.Χ. αιώνας), Ζάλος (Νότια Ιταλία 3ος π.Χ.), Ζηλίας (Δαλματία, 3ος η 2ος π.Χ.), Ζήλος(Λακωνία, 1ος και 2ος μ.Χ.) Ζηλάδης(Ερέτρεια και Ορωπός, 4ος η 3ος π.Χ.), Ζήλαρχος (Ερέτρεια, 4ος η 3ος π.Χ.), Ζηλέας (Ερέτρεια, 3ος π.Χ.), Ζήλος (Μυτιλήνη).

Σε γενικές γραμμές η υπάρχουσα ετυμολογία δεν δείχνει απόλυτα πειστική αλλά σαφώς καλύτερη ετυμολογία δεν έχω να προσφέρω.

Ζήνδρος
Ζηρίνης

ΤΚΑ=20. Ο [ΜΤ] αναφέρει το Περσογενές zerrin=χρυσός, ξανθός, ο [ΔΤ] το όδιο, ο [ΑΚΛ] το zerin (με ένα r)=ξανθός. Παρατηρούμε τα εξής:

- Τα zerrin και zerin υπάρχουν και σημαίνουν χρυσαφένιος, που δείχνει σαν να είναι από χρυσάφι, επιχρυσωμένος
- Τα επώνυμα Zerrin και Zerin υπάρχουν μεν, είναι σπάνια δε (3, και 7 αντίστοιχα στον ΤΚΚΕ.
- Στον ΤΚΑ δεν υπάρχει ούτε ένας Ζερρίνης, Ζερίνης, Ζηρρίνης, Ζιρίνης η Ζιρρίνης. Ενας και μόνο Ζιρίνης από τη Λευκωσία αναφέρεται σε μία και μόνη ιστοσελίδα.
- Στα Οθ. υπήρχε το zirin= αυτός που είναι χαμηλά, κατώτερος. Τέτοιο όνομα δεν βρήκα στη Τουρκία.

- Στα Ρωσσικά жирный= χοντρός, ευτραφής, πλούσιος.

Σε τελική ανάλυση η συνήθης ετυμολογία δεν είναι απόλυτα πειστική αλλά δεν είναι και απορριπτέα.

Ζήτσας ΤΚΑ=0, ΤΚΘ=2. Ο [ΜΤ] ετυμολογεί το ομόηχο Ζίτσας από το Σλαβικό žica= σύρμα. Σύμφωνα με τον [ΜΒ] žica επίσης σημαίνει (2) χορδή (3) φλέβα, κοίτασμα (4) χαρακτηριστικό, ταλέντο (5) σύρμα για πλύσιμο τηγανιών και παρομοίων αλλά εμφανίζεται και σε εκφράσεις που θα μεταφράζαμε σαν «ιδιόρυθμος/μισότρελλος/ του λείπει βίδα» και «είναι παραπονιάρης/κλαψιάρης». Παράλληλα, στα Σέρβικα sic=zic= έδρα, κάθισμα. Τέλος, Ζίτσα είναι όνομα κωμόπολης κοντά στα Γιάννενα (~25 χμ. Βορειοδυτικά).

Ζιάμπας ΤΚΑ=9, 1 21, 2. Αυτά τα επώνυμα είναι διαφορετικές μορφές των
Ζιαμπάκας Ζάμπας, Ζαμπάρας, κ.τ.τ.. Μερικά, αν όχι όλα από αυτά τα επώνυμα
Ζιαμπάρας δείχνουν να προέρχονται από το ζ(ι)άμπα= βάτραχος, φρύνος και κατ επέκταση άνθρωπος άσχημος. Βλέπε και το διαδικτυακό Κοζανίτικο αποκρηάτικο σκωπτικό :

Αρίτσιους μπαρμπιρίζουνταν να πάρει γκαχιλώνα
κι η γκαχιλώνα λούζουνταν χάλιβιν νύφ' να γένει.
Συμπιθιριό κι γειτουνιά καλούν στα στέφανα τους
καλέσανε τουν μπάκακα κουμπάρου να τουν φκιάσουν.
Τη ζιάμπα μας την έμορφη κι αυτήν θέλτσαν κουμπάρα.

αρίτσος= σκατζόχοιρος μπαρμπερίζω= κουρεύω, ξυρίζω γκαχιλώνα= χελώνα χαλεύω= ψάχνω, ζητάω

Ζιγκήρης[ΤΝ] ΤΚΑ=28. Ο [ΔΤ] το ετυμολογεί από το zikir=θύμιση, μνεία (αλλά βασικά μνεία του Θεού, προσευχή, κ.τ.τ). Υπάρχει όμως και το zıngır ~ έντονο τρέμουλο. Επειδή τα Zikir kaı Zikiroğlu δεν τα βρήκα ούτε στον ΤΚΚΕ (έχουν ένα Zıngır) ούτε στο διαδίκτυο (ένας Zıngıroğlu, όνομα συνοικίας) ενώ υπάρχει πόλις Zingirli στη Βόρεια Συρία και ονόματα Τρεμούλης, Τρεμουλιάρης στον ΤΚΑ, προτιμώ την ετυμολογία από το zıngır που κολλάει και ηχητικά καλύτερα.

Ζίλιας Αυτό το επώνυμο δεν εμφανίζεται ούτε στον ΤΚΑ ούτε στον ΤΚΘ. Ετυμολογείται όμως από τους [ΜΤ] και [ΑΚΛ]. Βλέπε επώνυμα Ζήλιας και Ζήλος

Ζιλλιλής ΤΚΑ=1. Ισως από το Τρκ. zilli=(1) με κουδούνια (2) κακότροπος, αγενής, καβγατζής. Στον ΤΚΚΕ έχουμε ένα Zilli και ένα Zillioğlu

Ζιμετάκης ΤΚΑ=2. Ο [ΔΤ] το ετυμολογεί από το zimmet =χρέος ευθύνη. Προσθέτουμε ότι

- Zimmet= χρέωση, χρέος, χρεωστούμενα
- Zimmet = φόρος στους μη Μωαμεθανούς
- Zimmi= μη Μωαμεθανός Οθωμανός υπήκοος.

Ζιμπούλης ΤΚΑ=1. Βλέπε Ζουμπούλης

Ζιντζίρια[ΤΝ] ΤΚΑ=1, ΤΚΘ=1. Ο [ΔΤ] ετυμολογεί το επώνυμο Τζιντζιρλής από το Τρκ. zincirli= αλυσσοδεμένος. Ατυχώς τέτοιο όνομα δε βρήκα στον ΤΚΑ, ΤΚΘ, η το διαδίκτυο. Ο Ζιντζίρια τοτ ΤΚΘ λέγεται Χρήστος, η Ζιντζίρια του ΤΚΑ Φατμπάρδα, όνομα εν χρήσει στην Αλβανία (fatbardhë=ευτυχισμένος, τυχερός, καλότυχος). Ω του θαύματος, στην Αλβ. υπάρχει δημοσιογράφος με όνομα Shpetim Zinxhiria η Zinxhirja (η πρώτη μορφή του ονοματος είναι η πιό συνήθης), και zinxhir= αλυσσίδα στα Αλβ..

Ζιρτίδης ΤΚΑ=2,6. Ο [ΔΤ] ετυμολογεί το Ζιρτιλίδης από το Τρκ.
Ζιρτιλίδης zırdeli=θεότρελλος. Αυτό βέβαια δεν εξηγεί το Ζιρτίδης εκτός κι αν υποθέσουμε μια λογικά ανάποδη παραγωγή επωνύμου (πράγμα όχι αδύνατο). Το όνομα δεν δείχνει να έχη Τρκ ισοδύναμο.

Ζίτσας ΤΚΑ=ΤΚΘ=0. Βλέπε επώνυμο Ζήτσας.

Ζιφτσόγλου ΤΚΑ=1. Αραβογενές zift=πίσσα, άσφαλτος στα ΤΡκ. αλλά και στα Αλβ. ενώ στα Σέρβικα zift είναι η πίσσα που συσσωρεύεται στην πίπα καπνιστή

Ζλαβανός **(διαιτητής).**

Ζλατάνης ΤΚΑ=5, 2. Σέρβικο zlatan=χρυσαφένιος, χρυσός (επίθετο)
Ζλατάνος

Ζολώτας ΤΚΑ=80+. Απο το Ρωσσικό ЗОЛОТО (ζόλοτο)=χρυσός. Ονομα επιφανών Ελλήνων χρυσοχόων και τραπεζιτών.

Ζορμπάς ΤΚΑ=100+. Τρκ. zorba= αυτος που με το ετσι γουσταρω (βια η απειλη βιας) παιρνει οτι θελει, εξουσιαστής, τυραννος

Ζουγανέλης ΤΚΑ=100+,2,2,1
Ζουγανάκης
Ζουγανάς
Ζουγανέας

Ζούγκος **ΤΚΑ=7**

Ζουγκουρλής ΤΚΑ=ΤΚΘ=0 αλλά τό όνομα υπάρχει στο διαδίκτυο με διευθύνσεις Βόρειας Ελλάδας. Π.χ., στη Δράμα ο ΤΚ έχει έναν. Ο [ΔΤ] ετυμολογεί το ομόηχο Ζουγγουρλής (γραφή που δεν είδα πουθενά) από το Οθ. züğürt=φτωχός (αλλά και άφραγκος, χρεωκοπημένος). Ισως, αλλά δεν

είναι προφανές πώς το ğ έγινε γκ, το το t εξαφανίστηκε, και το lu προστέθηκε στο τέλος. Προσθέτουμε λοιπόν τα εξής:

- Τα Zugurlu και Ozugurlu είναι Τρκ. επώνυμα
- Υπάρχουν δύο πόλεις στην Τουρκία με το όνομα Zugur/Zuğur (η μία λέγεται και Rugor, Zagoran) οπότε Zugurlu= από το Zugur.
- Οι Τούρκοι χρησιμοποιούν την έκφραση zangır zungur για να εκφράσουν το τρέμουλο, τα δοντια που χτυπάνε, τρίζουν, μια μηχανή που κλωτσάει και κάνει δαιμονισμένο θόρυβο. Ισως λοιπόν το όνομα να ήτανε Ζουνγκουρλής και παρόμοιο του Ζιγκήρης (βλέπε όνομα). Ατυχώς, το όνομα Ζουνγκουρλής δεν δείχνει να υπάρχη
- Αλβ. zhungur= φρούτο παραγινωμένο, που έχει αρχίσει να σαπίζη.

Κανένα από αυτά δεν με ενθουσιάζει και η ερμηνεία είναι μάλλον αλλού.

Ζούγγαρης ΤΚΑ=1

Ζούγκος ΤΚΑ=8

Ζούγκρα **ΤΚΑ=1**

Ζούγρας ΤΚΑ=36,43,23 αντίστοιχα. Το Ζούγρης είναι όνομα γνωστής οικογενείας στο Αμπελάκι Σαλαμίνας (ανατροπές) που προεπαναστατικά λεγότανε και (Ζιούγρης, βλέπε ανατροπές) αλλά και όνομα μέλους της ΟΚΝΕ (Κομμουνιστική Νεολαία) δολοφονημένου στην Καβάλα το 1923 (οδηγητής). Σε γενικές γραμμές, δεν μπόρεσα να βρώ πειστική ετυμολογία. Παρατηρούμε ότι:

Ζούγρης

Ζούγρος

- η Τουρκική έχει τις λέξεις suğr=ασήμαντος, suğra= ελάσσων πρότασις συλλογισμού, ο πιο μικρός, ο πιό νέος (και μερικές φορές το ζ το σ και το τσ μπερδεύονται. π.χ., zukak= sokak= σοκάκ και, ζουγκρανιά= τσουγκρανιά) ενώ στην Αλβ. έχουμε το sugar= (1) αρνάκι νπου ακόμα θηλάζει (2) ο Βενιαμίν της οικογενείας
- Στα Αλβ. zghuris=ανασκαλεύει, π.χ. κόττα η χρήστης οδοντογλυφίδας).
- Χωριό Ζούγρα (για τούς αρχαίους Πελλήνη, γιά το Γεμιστό Κέρκοβα-ίσως παραλλαγή τού Τσερκοβα=εκκλησία, όνομα υψώματος σήμερα-, γιά τους Ενετούς Sugra το 1686 και Ζούγρα το 1700, μέχρι το 1845 Ζούγρα και έκτοτε Πελλήνη -βλέπε Πελλήνη) στην Κορινθία, ενισχύει την υποψία ότι το όνομα ίσως να είναι Αλβανικό (βλέπε και Ζούρας).

Ζουλούμης ΤΚΑ=17. Σύμφωνα με τους [ΔΤ, ΜΤ] από το Οθ. zulüm= τυραννία, καταπίεση (αλλά και απανθρωπιά, σκαιότητα, πιλάτεμα). Επίσης Αλβ. zullum = (1) ζημιά (2) προσβλητική συμπεριφορά, κακή μεταχείριση (3) άνθρωπος κακός, κακότροπος, προσβλητικός και Σερβ. zulum= βια, βιαιότητα, καταπίεση.

Ζουλούφος ΤΚΑ=8. Τρκ. zülüf=μπούκλα, τσουλούφι. Επίσης Αλβ. cullufe με παρόμοια έννοια.

Ζουμπάς[ΤΝ] ΤΚΑ=28, 13. Ελληνική λέξη ζουμπάς= (1) τρυπάνι, τρυπητήρι, διατρητήρας, εργαλείο για νά κάνουμε τρύπες σε επιφάνειες (π.χ. λαμαρίνα) (2) εργαλείο για να σφυροκοπήσουμε το κεφάλι πρόκας χωρίς να χτυπήσουμε το υλικό γύρω της (3) άνθρωπος μικρόσωμος, κοντός, κοντοστούπης. Συνήθως ετυμολογείται απο το Τρκ. zımba=τρυπητήρι αν και υπάρχει το Σερβικό zumba με την ίδια έννοια. Κατά πάσα πιθανότητα το όνομα σημαίνει κοντοστούπης.

Ζουμπάκης

Ζουμπάνος[ΤΝ] ΤΚΑ=2,2. Το όνομα δείχνει παραλλαγή του Ζουπάνος και το –έας δείχνει Μάνη. Βλέπε τα Ζουμπάνος και Ζούπας με έμφαση γις το δεύτερο όνομα στο χωριό Ζούπαινα

Ζουμπανέας

Ζουμπούκος ΤΚΑ=6.

Ζουμπούλης ΤΚΑ=83+, 58, 50, 21. Στα Οθ. sümbül, sünbül, zümbül σημαίνουν βασικά ζιμπούλι/ ζουμπούλι/υάκινθος. Επίσης χρησιμοποιούνται ενίοτε μεταφορικά και ποιητικά. Π.χ. με την έννοια μπούκλας μαλλιών ωραίου προσώπου, η στην έκφραση sümbülı ter= γένεια εφήβου. Στα Οθ. sümbülî= σκοτεινός (όπως το χρώμα του άγριου υακίνθου) και κατ' επέκτασιν συννεφιασμένος. Τέλος στα Αλβ. zymbyl=ζουμπούλι, Zymbyl είναι κύριο όνομα, καί zymbyle=ζεμπίλι=καλάθι με δύο λαβές.

Ζουμπουλάκης
Ζουμπουλίδης
Ζουμπούλογλου

Ζουπάνος[ΤΝ] ΤΚΑ=21,1,3. Χωριό Ζουπάνι στο νομό Κοζάνης, επίσης γνωστό ως Ζιουμπάν ή Ζμπάν ή Ανασελίτσα (είσημο όνομα πεντάλοφος). Οι Ζουπανιώτες εξηγούν το όνομα από τον Ζουπάνο Νικόλαο (τοπική παράδοση), υποτελή του Στέφανου Ντούσαν αλλά και από το Σερβ. ζουπάνι=αρχηγείο. Η διαφορά είναι στην πραγματικότητα μικρή δοθέντος ότι στα Σερβικά župan=φύλαρχος και η λέξη στα Ελλ. υιοθετήθηκε ως ζουπάνος= (1) ηγέτης Σλάβων (2) τσοπάνος. Το Ζουπανιώτης δείχνει καταγωγή. Το αν τα άλλα δύο δείχνουν καταγωγή η επάγγελμα, η κοινωνική θέση το αφήνω στην κρίση του αναγνώστη.

Ζουπάνης
Ζουπανιώτης

Ζούπας[ΤΝ] ΤΚΑ=88+. Αν δεχτούμε την ετυμολογία του Ζουπίδης, τα ίδια ισχύουν και για το Ζούπας. Παρατηρούμε όμως ότι:

- Το züppe δεν εμφανίζεται σαν Τουρκικό όνομα.
- Ζουπάνιον (σήμερα πεντάλοφος) χωριό στην Κοζάνη

- Ζούπαινα, χωριό ανατολικά της Σπάρτης, δημιουργήθηκε απο τους Τσιντζινιώτες (τα Τσίντζινα γίνανε Πολύδροσσο, η Ζούπαινα Άγιοι Ανάργυροι).

Ολα αυτά δείχνουν ότι η ετυμολογία απο το züppe ίσως είναι βιαστική και μάλλον πρέπει να εξετάσουμε τη Σλαβική εκδοχή. Σημειώνουμε ότι στα Σερβ. župa= (1) περιοχή, διοικητική μονάδα (2) χώρος όπου ζη μιά φυλή, καθολική ενορία (4) προστατευμένη και ηλιόλουστη κοιλάδα και župan=φύλαρχος , ενώ στα Ελληνικά ζουπάνος= (1) ηγέτης Σλάβων (2) τσοπάνος.

Ζουπίδης ΤΚΑ=4. Ο [ΔΤ] το ετυμολογεί από το Τρκ. züppe (βλέπε Ζούππας) και μάλλον έχει δίκηο αν το Ζούπας (με ένα π) είναι απλοποίηση του Ζούππας (με δύο).

Ζούππας[ΤΝ] ΤΚΑ=3. Τρκ. züppe=καλοντυμένος, κομψός, επιδειξίας, σνομπ, φλώρος, τζιτζιφιόγκος, που κάνει τον σπουδαίο. Ισως όμως και ανορθόγραφη γραφή του επωνύμου Ζούπας

Ζουπουριάδης ΤΚΑ=1. Ο [ΔΤ] το ετυμολογεί απο το Τρκ. zıpır=τρελλός (αλλά και μανιακός, κάποιος εν διαρκή κινήσει). Στον ΤΚΚ βρίσκουμε 4 Zıpır και έναν Zıpıroğlu.

Ζούρας ΤΚΑ=81. Ζούρα/ζούρια σημαινει κατακάθι λιπαράς ουσίας και κατ' επέκταση καχεξία, μαρασμός(ζουριάζω=φθίνω, μαραίνομαι και ζουριασμένος=αρρωστιάρης, ατροφικός, καχεκτικός). Στα Σέρβικα, žura=κοντός, βραχύσωμος. Τέλος, το 1845 είχαμε τα χωριά Ζούρα (Χαλκίδα) και Ζούγρα (Κορινθία).

Ζουριδάκης ΤΚΑ=77+. Μάλλον από το ζουρίδα=αλεπού. Βλέπε Ζουρίδης

Ζουρίδης[ΤΝ] ΤΚΑ=24. Κατα τον [ΜΤ] στα Κρητικα ζουρίδα=αλεπού (κατά τον [ΔΔ] ζουρίδα=νυφίτσα, ικτίς) και το πλήθος των Ζουριδάκηδων ενισχύει την άποψή του (Ζουρίδι είναι και χωριό κοντά στο Ρέθυμνο, ~100 κατοίκων). Ισως όμως και απο το Ζούρας.

Ζουρνάς ΤΚΑ=19. Μάλλον από το zurna με μία από τις έννοιες (2)-(5) (βέπε Ζουρνατζής).

Ζουρνατζής ΤΚΑ=55,8. Τρκ. zurna=(1) μουσικό πνευστό όργανο, καραμούζα, πίπιζα (2) ανόητος,φαφλατάς [ΤΕ] (3) μεγάλη μύτη [FD2] (4) πέος [FD2] (5) μεθυσμένος, σουρωμένος [FD2] (6) ζαργάνα, βελόνη η οξεία (ψάρι) και zurnacı=ζουρνατζής, αυτός που παίζει τον ζουρνά.

Ζουρναζίδης

Ζυματούρας ΤΚΑ=9.

Ζωιτάς ΤΚΑ=7, 12, 18, 8.

Ζωιτάκης

Ζωιτόπουλος

Ζωιτός

Ζώρας ΤΚΑ=28. Πιθανόν απο το Σερβικό zora=αυγή (παρόμοιο με το Αυγέρης, Αυγερινός) χωρίς να αποκλείεται το Τρκ. zor= (1) βία, καταναγκασμός, ζόρι (2) δυσκολία (3) δύσκολος, κοπιαστικός ζόρικος στενάχωρος, χαλεπός δοθέντος ότι το Zor εμφανίζεται σαν Τρκ. επώνυμο. Η λέξη zor εχει υιοθετηθεί στα Ελληνικα (ζόρι) στα Αλβανικά, και στα Σέρβικα.

Ζώρζος ΤΚΑ=100+. Στα Ιτλ. Υπάρχουν διάφορα επώνυμα τα οποία θεωρούνται παράγωγα του Giorgio (Γεώργιος) και με αποκοπή Zorzo. πιό κοινό επώνυμο είναι το Zorzi (Gilberto) που εμφανίζεται τον 14^{0} αιώνα στην Ιστρια (επίσκοπος στο Parenzo) και εν συνεχεία γίνεται σχετικά κοινό στη Βενετία όπου από την μία επιφανή οικογένεια με το επώνυμο Giorgi η Zorzi προήλθαν ο δόγης Marino Zorzi και οι καρδινάλιοι Pietro Antonio Giorgi η Zorzi (1745-1803) και Oreste Giorgi η Zorzi (1856-1924). Ισως λοιπόν το Ζώρζος να είναι Ελληνοποίηση του Ιταλοποιημένου Γεώργιος.

Ζώτος ΤΚΑ=100+, 4, 23. (Αλβ.) zot = κύριος, ιδιοκτήτης, νοικοκύρης, αφέντης, άρχοντας, άνθρωπος ικανός

Ζώτης

Ζωτιάδης